

УДК 81'373.4'42

DOI 10.31652/2521-1307-2021-32-31-45

ЛІНГВІСТИЧНИЙ І МЕТОДИЧНИЙ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЗНАЧЕНЬ БАГАТОЗНАЧНИХ СЛІВ

Неля Митько

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Україна, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21

e-mail: nelmytko@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1004-4042

Ірина Домрачева

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Україна, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21

e-mail: i.domracheva@donnu.edu.ua

ORCID: 0000-0001-5432-4893

Людмила Коваль

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Україна, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21

e-mail: l.koval@donnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-4014-1858

У статті розглянуто особливості лексичної полісемії, способи розмежування значень багатозначного слова, описано вивчення типів метафоричних і метонімічних перенесень, звернено увагу на особливості синекдохи. Запропоновано вправи і завдання з лексикології, які вироблятимуть уміння диференціювати метафору і метонімію, серед метонімічних перенесень виділяти синекдоху. Такі завдання сприятимуть розвиткові мовлення студентів, формуванню вмінь користуватися лексичним багатством мови.

Ключові слова: *переносне значення, метафоричне перенесення, метонімічне перенесення, синекдоха, лексичне значення, вправа.*

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ И МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОДЫ К ИЗУЧЕНИЮ ЗНАЧЕНИЙ МНОГОЗНАЧНЫХ СЛОВ

Неля Митько

Донецкий национальный университет имени Василя Стуса

Украина, г. Винница, ул. 600-летия, 21

e-mail: nelmytko@gmail.com

ORCID: 000 0-0003-1004-4042

Ирина Домрачева

Донецкий национальный университет имени Василя Стуса

Украина, г. Винница, ул. 600-летия, 21

e-mail: i.domracheva@donnu.edu.ua

ORCID: 0000-0001-5432-4893

Людмила Коваль

Донецкий национальный университет имени Василия Стуса

Украина, г. Винница, ул. 600-летия, 21

e-mail: l.koval@donnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-4014-1858

В статье рассмотрены особенности лексической полисемии, способы разграничения значений многозначного слова, описано изучение типов метафорических и метонимических переносов, обращено внимание на особенности синекдохи. Предложены упражнения и задания по лексикологии, вырабатывающие умения дифференцировать метафору и метонимию, среди метонимических переносов выделять синекдоху. Такие задания способствуют развитию речи студентов, формированию умений использовать лексическое богатство языка.

Ключевые слова: *переносное значение, метафорический перенос, метонимический перенос, синекдоха, лексическое значение, упражнение.*

LINGUISTIC AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE STUDY OF THE MEANINGS OF MULTIPLE-MEANING WORDS

Nelia Mytko

Vasyl' Stus Donetsk National University

600-richchia Street, 21, Vinnytsia, Ukraine,

e-mail: nelmytko@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1004-4042

Iryna Domracheva

Vasyl' Stus Donetsk National University

600-richchia Street, 21, Vinnytsia, Ukraine,

e-mail: i.domracheva@donnu.edu.ua

ORCID: 0000-0001-5432-4893

Liudmyla Koval

Vasyl' Stus Donetsk National University

600-richchia Street, 21, Vinnytsia, Ukraine,

e-mail: l.koval@donnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-4014-1858

Introduction. *The ability to use lexical richness is important for native speakers. In lexicology classes, students study the functional purpose of the word and form the necessary skills for a specialist to determine the role of a word in the semantic and structural organization of the text. They are convinced that for communication it is necessary to choose appropriate synonyms, antonyms, lexical and semantic variants of polysemous words, as well as to use figurative meanings. The teacher examines in detail the essence of lexical polysemy, ways to distinguish the meanings of a polysemous word. Although high school graduates need to be able to recognize metaphor, metonymy and synecdoche among the tropes, it is not always easy for high school students to learn about metaphorical and metonymic figurative meanings. The task of the instructor is to teach how to distinguish between types of figurative meanings, to find them in texts.*

Purpose. *The purpose of the article is to describe ways to study figurative meanings of words in schools of higher education.*

Methods *of observation, classification, generalization, description have been used in this paper.*

Results. *Speaking of figurative meaning, the teacher draws attention to the fact that it is «socially conscious, is a source of polysemy and is its periphery» [5, p. 209]. The meaning is determined by the contextual environment. The figurative meaning of a word is perceived as separate and is recorded in the "Dictionary of the Ukrainian language". The meaning with which a word is common in a language is determined in a particular phrase or sentence. It can be direct (primary) and portable (secondary). The direct meaning of the word directly indicates the relationship between the word and the phenomenon of objective reality, which has historically been fixed in the minds of speakers. The direct meaning is the essence of the real meaning of a word. Words of the Ukrainian language can also acquire a figurative meaning, which arises as a result of transferring the names of some phenomena, objects, actions to others on the basis of common features. All figurative meanings are semantically related to the main meaning. The teacher pays attention to the definition of the figurative meaning of the word, because it arises, and the name is transferred, and not vice versa, as often stated in the answers.*

Originality. *The article draws attention to ways of distinguishing metaphorical and metonymic figurative senses of words. It also describes the teaching methods used by the lecturer in order to improve students' understanding of the subject.*

Conclusion. *Traditionally, figurative meanings of a word are divided into metaphorical (metaphor), metonymic (metonymy) and synecdoche. The lecturer emphasizes the differences between these types of figurative meanings of words. To consolidate knowledge and develop skills, the teacher may suggest doing exercises that will develop the ability to find words with figurative meaning and distinguish between metaphor and metonymy, among the metonymic transfers to highlight the synecdoche. Students should realize that figurative meanings are always secondary, arise (and names are transferred) on the basis of similarity or contiguity between subjects. Such values are always recorded in the dictionary. There are also figurative meanings of words that are used only in a specific context. They are not registered in dictionaries and belong to the means of linguistic imagery inherent in fiction. This type of figurative meanings of words is qualified as the figurative use of words. Exercises help to consolidate students' scientific knowledge about the types of figurative meanings of words and ways to differentiate them.*

Keywords: *figurative meaning, metaphorical transference, metonymic transference, synecdoche, lexical meaning, exercise.*

Постановка проблеми. Важливе значення для носіїв мови мають уміння користуватися лексичним багатством. На заняттях з лексикології студенти вивчають функційне призначення слова і формують потрібні для фахівця вміння визначати роль слова в семантичній і структурній організації тексту. Переконаються, що для спілкування є необхідним добір відповідних синонімів, антонімів, лексико-семантичних варіантів багатозначних слів, уживання переносних значень. Викладач докладно розглядає сутність лексичної полісемії, способи розмежування значень багатозначного слова. Хоч випускники загальноосвітніх шкіл мають уміння розпізнавати серед тропів метафору, метонімію і синекдоху, для студентів вищих шкіл вивчення особливостей метафоричних і метонімічних переносних значень не завжди є легким. Завдання викладача – навчити розмежовувати типи переносних значень, знаходити їх у текстах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мовознавці наголошують на важливості добору лексичних засобів для виразності думки. Різні типи переносних значень, як і синоніми, антоніми, забезпечують структурно-смыслову цілісність тексту. Дослідниця В. Каліш зауважує, що «знання студентами загального функційного призначення слова як одиниці лексико-семантичного рівня стануть теоретичним підґрунтям формування у них професійно необхідних умінь добирати відповідні лексеми» [4, с. 76]. В. Левицький розглядає поняття лексичної полісемії, описує методи розмежування значень багатозначного слова [3]. У праці Л. Кардаш розглянуто поняття переносного значення й переносного вживання слів, диференційовано типи переносних значень [5].

Мета статті – описати способи вивчення переносних значень слів у вищій школі.

Виклад основного матеріалу. Викладач, розпочинаючи вивчення багатозначності слова, може зауважити, що її виникнення «зумовлене не лише принципом економії зусиль, а й іншими чинниками, пов'язаними з виконанням мовою і номінативної, і емотивно-експресивної функцій» [3, с. 17]. Семасіологи вважають, що значення полісемічного слова пов'язані між собою ієрархічними відношеннями й поділяються на основні та другорядні, прямі та переносні. Варто подати й інший погляд, згідно з яким значення багатозначного слова цілком рівноправні й не поділяються на другорядні, прямі та переносні [3, с. 18]. Лектор традиційно пояснює, що значення пов'язані між собою спільними семами. Мовознавець В. Левицький зазначає, що «варто надати перевагу поняттю «зв'язок», а не «спільна сема», оскільки зв'язок має у психіці носія мови відповідний корелят, а сема – конструкт, вичленування й визначення якого пов'язані з певними труднощами» [3, с. 18].

Говорячи про переносне значення, викладач звертає увагу, що воно «суспільно усвідомлене, є джерелом полісемії і становить її периферію» [5, с. 209]. Значення зумовлене контекстуальним оточенням. Переносне значення слова сприймається як окреме і фіксується в «Словнику української мови».

Значення, з яким слово поширене в мові, визначається в конкретному словосполученні чи реченні. Воно може бути прямим (основним) і переносним (вторинним). Пряме значення слова безпосередньо вказує на співвідношення слова з явищем об'єктивної дійсності, що історично закріпилося у свідомості мовців. Пряме значення становить сутність реального змісту слова.

Слова української мови можуть набувати й переносного значення, що виникає внаслідок перенесення найменувань одних явищ, предметів, дій на інші на основі спільності ознак. Усі переносні значення семантично пов'язані з основним значенням. Викладач наголошує, що переносне значення завжди вторинне, бо будь-яке перенесення найменування стає можливим тільки тому, що новий предмет чимось схожий, має спільну ознаку з уже названим, відомим предметом. Для підтвердження цього можна використати приклади, наведені А. Грищенком: «...відносний прикметник *дерев'яний* семантично сполучається лише з тими іменниками, які називають предмети, виготовлені з дерева як матеріалу, наприклад: *дерев'яний стіл, дерев'яна ложка, дерев'яна ваза* тощо. Водночас загальномовна практика засвідчує вживання прикметника *дерев'яний* і в таких мінімальних контекстах, які суперечать його значенню «виготовлений з дерева як матеріалу», наприклад: *дерев'яний голос, дерев'яне обличчя, дерев'яна усмішка* тощо [2, с. 140]. В основі перенесення назви ознаки лежать такі елементи лексичного значення іменника *дерево*, як жорсткість, негнучкість, застиглість, нерухомість. У наведених словосполученнях прикметний *дерев'яний* має значення «нерухомий, неживий, застиглий, позбавлений теплоти».

Переносні значення обов'язково пов'язані з первинними, проте їх ніколи не плутають.

Викладач звертає увагу на визначення переносного значення слова, адже воно виникає, а назва переноситься, а не навпаки, як часто зазначають у відповідях.

Переносним називається таке значення багатозначного слова, що виникає внаслідок перенесення назви з одного предмета на інший на основі якоїсь подібності між предметами або суміжності між ними. Переносне значення слова, як і пряме, закріплене в мові суспільною практикою її носіїв, воно сприймається як окреме значення вже відомого слова.

Традиційно переносні значення слова поділяють на метафоричні (метафору), метонімічні (метонімію) і синекдоху.

Лектор наголошує на відмінностях цих типів переносних значень слів.

Метафорою, або метафоричними, називаються такі значення багатозначного слова, що виникають у слові внаслідок перенесення назви з одного предмета на інший на основі подібності (зовнішньої чи внутрішньої) між цими предметами. Подібність може бути різною: за формою (*швейна голка* (пряме) і *голка хвойного дерева* (переносне), *гніздо ластівки* (пряме) і *гніздо опеньків* (переносне)), за кольором (*золота чаша* (пряме) і *золота осінь* (переносне)), за розташуванням (*голова людини* (пряме) і *голова колони* (переносне)), за враженням (*міцні обійми* (пряме) і *міцний чай* (переносне)), за функцією предмета (*двірник підмітає* (пряме) і *двірник «механізм» чистить скло* (переносне)).

О. Бондар зазначає, що використовується метафора з метою первинної номінації в процесі пізнання нових об'єктів, явищ, дій, ознак, а також для вторинної номінації під час розвитку семантичної структури слова. Так, розвиваючи інформатику та комп'ютерні технології, людина відображає їх у мові (здійснює первинну номінацію), часто використовуючи відомі назви: *вірус* (мікроорганізм і комп'ютерна програма, що пошкоджує інші програми), *зависати* (зачепившись за щось, триматися в повітрі і тимчасове припинення функціонування програми), *миша* (дрібний гризун і комп'ютерний маніпулятор), *павутина* (сітка, яку плетуть павуки, і комп'ютерна мережа) [1, с. 212].

Світ сприймається людьми по-різному, і тому вони називають предмети словами, які відрізняються ступенем образності. До метафоричних належать значення слів, «образність яких ще цілком відчутна, а також значення, образність яких ніби «згасла» і давно не відчувається мовцями, але вона у слові є і міститься в самому факті порівняльного перенесення назви з одного предмета на інший, тобто в тих подібних асоціаціях, які виникають при використуванні слова в переносному значенні (*ніс людини – ніс літака, хвіст птаха – хвіст потяга*)» [7, с. 54–55]. До таких загальноживаних, мовних, метафор належать виділені слова у словосполученнях: *ручка чашки, носик чайника, ніжка стола, дощ іде, туман висить, втрачати надію, сфера впливу, сонце сідає, погода стоїть тепла, широке поле діяльності, холодно зустріти* тощо.

Метафори вторинної номінації активно функціонують як тропи в поєднанні з іншими образно-експресивними засобами, і це створює певний виражально-зображальний ефект, наприклад: *Перехрестившись, йде у світ дорога. Гніздо химерне звила омела. І моляться ще зранку верби Богу, заламуючи руки край села. А сонце бриль свій кинуло у воду і витирає втомлене чоло. У морі трав шукає стежка броду, знайшла й чимдуж побігла до села* (Л. Михайлів).

Мовознавець О. Гапченко, називаючи серед типів мовних метафор асоціативну, зазначає, що під час творення такої метафори «актуалізуються елементи семантики вихідного лексичного значення, які перебувають далеко від ядерної частини. Асоціації можуть представляти якісь реальні властивості предмета або ознаки, що, не знаходячи відображення в денотаті вихідного значення, приписуються предмету уявою людей і є

відомими всім мовцям (великий, хижий – акула). Інші асоціації відображають певне загальне психологічне враження (*м'який* – щодо характеру людини). Асоціативна метафора «скріплена» з похідним значенням лише деякими елементами знання про денотат» [7, с. 55].

Для поглиблення знань про переносні значення слів варто назвати найтипівіші різновиди метафоричних перенесень у сучасній українській мові: з природних об'єктів на створене людиною (*гора (книжок), джунглі (міста)*); з предмета на людину (*манекен, лялька, мішок*); з тварини на людину (*акула, баран, мавпа, собака*); з рослини на людину (*дуб, ягідка, лопух*); з предмета на психічний світ (*море (радості)*); фізичний світ – психічна сфера (*весна (кохання), осінь (життя), буря (емоцій)*); з неживої природи на якості, дії, властиві живим істотам (*золотий ланцюжок – золотий характер, теплий будинок – теплий погляд*); живі істоти – нежива природа (*горб, хребет, співає*).

Викладач може запропонувати знайти слова з прямим і переносним значеннями і пояснити різницю між ними в реченні *Весна за вушка витягає трави і сонечко на небо підганя* (В. Малишко).

Метафоричні переносні значення треба відрізнити від метонімічних. Метонімічними, або метонімією, називаються такі переносні значення, що виникають унаслідок перенесення назви одного предмета на інший на основі суміжності, тобто якихось зв'язків між ними.

Пояснюючи особливості метонімії, лектор може взяти за основу визначення або О. Гапченко: «Під метонімією звичайно розуміють регулярний або okazіональний перенос назви з одного об'єкта чи класу об'єктів на інший на основі реально існуючого між ними зовнішнього чи внутрішнього зв'язку (просторового, причиново-наслідкового, логічного тощо)» [7, с. 56], або І. Олійника: «... метонімія є важливим зображувальним і виразовим засобом, суть якого полягає в перейменуванні за безпосередньою близькістю, за тісним внутрішнім і зовнішнім зв'язком явищ, предметів» [8, с. 41]. Під безпосередньою близькістю розуміють просторовий, часовий чи логічний зв'язок між предметами.

Науковці виділяють різні види метонімічних перенесень, до поширених належать такі: назва приміщення, установи, населеного пункту переноситься на людей, які там працюють, живуть (*світлий клас і клас уважно слухає; цех збудували і цех вийшов на мітинг; Донецьк – столиця Донбасу і Донецьк зустрічає чемпіонів*); назва одиничного предмета переноситься на збірне поняття (*на долоні лежало зерно і на току сушиться зерно*); назва рослини переноситься на плід або квітку цієї рослини (*висока слива і солодка слива; колюча шипшина і чай із шипшини*); назва матеріалу – на виріб із цього матеріалу (*гірський кришталі і п'є з кришталю; тонкий шовк і ходити в шовках*); назва дії – на місце дії (*коротка зупинка і вийти на зупинці*); назва дії – на результат дії (*робота починається о 8-й годині і наукова робота*); ім'я автора переноситься на його твори (*композитор Чайковський і люблю слухати Чайковського; письменник Шевченко і учні декламують Шевченка*); назва посуду переноситься на його вміст (*красива чашка і випити чашку; глибока тарілка і з'їв тарілку*) [6, с. 480].

Різновидом метонімії є синекдоха – це перенесення назви частини предмета на весь предмет. Мовознавець О. Бондар пояснює це явище так: «...форма мовної одиниці переноситься з одного предмета, явища, дії чи ознаки на інший на основі кількісних відношень, що полягають у заміні назви цілого назвою його частини» [1, с. 214].

Деякі науковці синекдоху розуміють дещо ширше: «перенесення назви з предмета на його частину або, навпаки, з частини на весь предмет: *вишня* (дерево і плід), *борода* («волосяний покрив на нижній частині обличчя» і «бородатий чоловік»)» [7, с. 57].

Ми дотримуємося першого погляду на цей тип перенесень і відносимо перший приклад до власне метонімії, а другий – до синекдохи.

Традиційно її розглядають як окремий тип переносних значень. Найчастіше таке перенесення виникає, коли назва частини тіла вживається як найменування людини взагалі, наприклад: *Моєї ноги тут не буде. У хаті з'явився зайвий рот. Скрізь потрібні руки* (робітники). *Говорить тихіше: тут скрізь вуха* (люди, що можуть підслухати). За допомогою синекдохи назва частини, що видається найбільш помітною або показовою, істотною для предмета, позначає предмет загалом [9, с. 583]. Зокрема, особа позначається за частиною одягу: *спідниця* у значенні «жінка», *білі комірці, зелені берети* як соціальна або професійна характеристики, *червоні чобітки* (жінка в такому взутті); за знаряддям: *сто шабель, багнетів* (сто бійців), *перша ракетка, рукавичка країни* (тенісист, боксер). Предмет може називатися за його частиною, наприклад: *Зароблену копійку* (гроші взагалі) *витратив на подарунок мамі. Флот у сто парусів* (парусне судно). У прикметниках назва ознаки частини переноситься на весь предмет: *білявий* (колір волосся людини) – *білявий* (людина з таким кольором волосся), *горілчані вироби* (горілка) – *горілчані вироби* (усі міцні алкогольні вироби). До синекдохи належать і власні назви, утворені від загальних: *Ріка* (річка на Закарпатті), *Городок* (місто).

Для закріплення знань і формування вмінь викладач може запропонувати виконати такі вправи.

1. Назвіть спільну ознаку, на основі якої відбувається перенесення назви і виникає нове значення.

Вершина гори – вершина слави, земляна дорога – дорога перемоги, залізні трати – залізні нерви, купа сміття – купа неприємностей, крижаний покрив – крижаний погляд, барвиста сукня – барвиста мова, горить солома – горить лице, сміється дитина – сміється ранок.

2. Знайдіть слова, вжиті в переносному значенні. Визначте тип переносного значення.

Білолиций місяць тихо плив високим небом, розливаючи своє срібне проміння. Плив і оглядав світ широкий, а оглядаючи, зазирає у маленьку хатину, де маленьке дівчатко тихо шепотіло молитви, стоячи навколішках. Ось воно проказало «отченаша», «богородицю» (Б. Грінченко). Сіра пилюка доріг ріже заплакані очі. Горнеться стежка до ніг – вперше спішити не хоче (Г. Чубач). Церква ніби зачула запах його чобіт – бо повернулася всіма головами до дверей (М. Матіос). Усе село обертається й шепчеться вслід, коли він іде на роботу (М. Матіос). Танці грузько прохляпали коридором і надовго стихли (Л. Голота). Спини ходили поважно й чинно, наче добрі пінгвіни на вичовганій до блиску кризі. Спочатку піднімався околиці кашкета, а обабіч нього два сержантських погони. Позаду Сідалковського, відбиваючись у великому дзеркалі, сновигали туди-сюди чорні і сірі костюми (О. Черногуз).

3. Складіть по два речення з поданими словами. Назвіть слова, ужиті в переносному значенні. Визначте їхній тип.

Вітальня «кімната» і «меблі для кімнати», кухня «кімната» і «меблі для кімнати», вальс «танець» і «музика до нього», танго «танець» і «музика до нього».

4. Знайдіть фразеологізми в поданих реченнях. Поясніть їхні значення, користуючись довідкою. Визначте тип переносного значення слів, ужитих у фразеологізмах.

Навісив нові двері, що їх змайстрував іще з осені, а повісити все не доходили руки, а тоді заходився перекладати солону (А. Дімаров). Вони так зраділи, одібравши книжки, і я ще більше запевнився, що книжки дістались у добрі руки (М. Коцюбинський). А самі,

мабуть, сидять у теплих хатах, сьорбають гарячий борщ і носа не показують (Літ. Укр.).
Намагаюсь пояснити Фатесвій Марії те, куди ліпше було б не пхати носа (Є. Гуцало).

Довідка: не приходити, не з'являтися куди-небудь; у кого-небудь багато роботи, хтось дуже зайнятий; до надійної, дбайливої людини, до хазяїна; безцеремонно втручатися в що-небудь.

5. Установіть тип лексичного значення виділеного слова (метафора, метонімія чи синекдоха).

Як село дізналося, то полегшено видихнуло «нареши́ті» (М. Матіос). **Каблучки** пристукнули непоступливо й роздратовано (Л. Голота). Завжди залишалось **море** непереробленої роботи (Є. Гуцало). Давно не був... **Робота** крадькома ковтає дні, потроху краде тижні (Б. Олійник).

Подібні вправи вироблятимуть вміння знаходити слова з переносним значенням і розмежовувати метафору і метонімію, серед метонімічних перенесень виділяти синекдоху.

Висновки дослідження. Студенти мають усвідомити, що переносні значення завжди вторинні, виникають (а назви переносяться) на основі подібності чи суміжності між предметами. Такі значення завжди фіксуються в словнику. Є й переносні значення слів, які вживають лише в конкретному контексті. Вони не фіксуються в словниках і належать до засобів мовної образності, що властиві художній літературі. Такий тип переносних значень слів кваліфікують як образне вживання слів. Вправи сприяють закріпленню наукових знань студентів про типи переносних значень слів і способи їх диференціації.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у вивченні парадигматичних відношень слів та їх розгляді на заняттях з лексикології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 368 с.
2. Грищенко А. П., Мацько Л. І., Плющ М. Я., Тоцька Н. І., Уздиган М. І. Сучасна українська літературна мова. Київ : Вища школа, 1997. 493 с.
3. Левицький В. В. Лексична полісемія та квантитативні методи її дослідження. *Мовознавство*. 2003. № 4. С. 17–25.
4. Каліш В. Вивчення функцій слова у вузівському курсі лексикології. *Українська мова і література в школі*. 2001. № 3. С. 71–76.
5. Кардаш Л. Особливості переносного вживання дієслів у поетичних текстах (на матеріалі творів В. Симоненка й Л. Костенко). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*. 2013. № 17. С. 208–214.
6. Митько Н. А. Типи переносних значень слів та їхнє вивчення на уроках української мови. *Методичні студії*: збірн. наук.-мет. праць. Вип. 3. Донецьк : ДонНУ, 2014. С. 475–482.
7. Мойсієнко А. К., Бас-Кононенко О. В., Бондаренко В. В. та ін. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник. Київ : Знання, 2010. 270 с.
8. Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія / за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1973. 438 с.
9. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.

REFERENCES

1. Bondar O. I., Karpenko Yu. O., Mykutyń-Druzhynets M. L. Suchasna ukrainska mova: Fonetyka. Fonolohiia. Orfoepiia. Hrafika. Orfohrafiiia. Leksykolohiia. Leksykohrafiiia. Kyiv : VTS «Akademiia», 2006. 368 s.
2. Hryshchenko A. P., Matsko L. I., Pliushch M. Ya., Totska N. I., Uzdyhan M. I. Suchasna ukrainska literaturna mova. Kyiv : Vyshcha shkola, 1997. 493 s.
3. Levyskyi V. V. Leksychna polisemiia ta kvantytatyvni metody yii doslidzhennia. *Movoznavstvo*. 2003. № 4. S. 17–25.
4. Kalish V. Vychennia funktsii slova u vuzivskomu kursi leksykolohii. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*. 2001. № 3. S. 71–76.
5. Kardash L. Osoblyvosti perenosnoho vzhyvannia diiesliv u poetychnykh tekstakh (na materialy tvoriv V. Symonenka y L. Kostenko). *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Filolohiia (movoznavstvo)*. 2013. № 17. S. 208–214.
6. Mytko N. A. Typy perenosnykh znachen sliv ta yikhnie vychennia na urokakh ukrainskoi movy. *Metodychni studii: zbirn. nauk.- met. prats. Vyp. 3*. Donetsk : DonNU, 2014. S. 475–482.
7. Moisiienko A. K., Bas-Kononenko O. V., Bondarenko V. V. ta in. Suchasna ukrainska literaturna mova: Leksykolohiia. Fonetyka: pidruchnyk. Kyiv : Znannia, 2010. 270 s.
8. Suchasna ukrainska literaturna mova: Leksyka i frazeolohiia / za zah. red. I. K. Bilodida. Kyiv : Naukova dumka, 1973. 438 s.
9. Ukrainska mova. Entsyklopediia / redkol.: V. M. Rusanivskyi, O. O. Taranenko, M. P. Ziabliuk ta in. Kyiv : Ukrainska entsyklopediia, 2004. 824 s.

Митько Неля Андріївна, старший викладач кафедри української мови і культури Донецького національного університету імені Василя Стуса (Україна).

Митько Неля Андреевна, старший преподаватель кафедры украинского языка и культуры Донецкого национального университета имени Василя Стуса (Украина).

Nelia Mytko, Senior Lecturer of the Department of Ukrainian Language and Culture of Vasyl' Stus Donetsk National University (Ukraine).

Домрачева Ірина Романівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови і культури Донецького національного університету імені Василя Стуса (Україна).

Домрачева Ирина Романовна, кандидат филологических наук, доцент, доцент кафедры украинского языка и культуры Донецкого национального университета имени Василя Стуса (Украина).

Iryna Domracheva, Candidate of Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Culture of Vasyl' Stus Donetsk National University (Ukraine).

Коваль Людмила Михайлівна, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови і культури Донецького національного університету імені Василя Стуса (Україна).

Коваль Людмила Михайловна, доктор филологических наук, доцент, профессор кафедры украинского языка и культуры Донецкого национального университета имени Василя Стуса (Украина).

Liudmyla Koval, Doctor of Philology, Associate Professor, Professor of the Department of Ukrainian Language and Culture of Vasyl' Stus Donetsk National University (Ukraine).

Стаття надійшла: 16.04.2021

Статтю прийнято до друку: 23.04.2021